

گفت‌وگوی «وطن امروز» با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سیدحمید حسینی، رئیس دانشکده مجازی علوم حدیث

یک دانشکده بدون محدودیت جغرافیایی

زهر محسنی

دانشکده علوم حدیث، یکی از مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی است که از سال ۱۳۷۸ با مجوز رسمی شورایعالی انقلاب فرهنگی فعالیت آموزشی خود را آغاز کرده است. این دانشکده در جوار حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی علیه‌السلام واقع شده است. با توجه به نقش اساسی احادیث پیشوایان معصوم علیهم‌الآف التحیه و الثنا در شناخت معارف اصیل اسلامی و دستورالعمل‌های نجات‌بخش و سعادت‌آفرین این دین آسمانی، دانشکده علوم حدیث با رعایت اصل آموزش علوم حدیث، اهداف بلندمدتی را پیگیری می‌کند که از آن جمله می‌توان به مواردی همچون تربیت و تأمین دبیران و مربیان متخصص در علوم حدیث و معارف دینی به منظور رفع نیاز مراکز آموزشی، تربیت و تأمین محققان و کارشناسان مطالعات و تحقیقات اسلامی در شاخه‌های مربوط به علوم حدیث، تربیت مبلغان معارف اسلامی برای داخل و خارج کشور و رفع نیازهای رایزنی‌ها و خانه‌های فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، جذب داوطلبان مطالعات و تحقیقات علوم حدیث از کشورهای دیگر و پاسخگویی به نیازهای مراکز اسلامی خارج از کشور، فراهم آوردن امکانات برای ارتقای سطح علمی-فرهنگی کارشناسان سازمان‌های دولتی و نهادهای اسلامی در زمینه مسائل مختلف اسلامی و شناخت استعدادها و فراهم آوردن امکانات برای ادامه تحصیل افراد مستعد در دوره‌های بالاتر جهت تربیت مجدد، مبلغ، محقق و اسلام‌شناس اشاره کرد. چند سال است دانشکده علوم حدیث، در دل خود دانشکده‌ای مجازی تأسیس کرده که آن نیز از طریق الکترونیکی، اهداف فوق‌رایزنی‌ها را پیگیری می‌کند تا افراد و دانشجویان بیشتری از این دانشکده بهره‌گیرند. برای آشنایی بیشتر با این اهداف، گفت‌وگویی را با حجت‌الاسلام دکتر سید حمید حسینی، رئیس دانشکده مجازی علوم حدیث داشته‌ایم.

■ آقای دکتر حسینی! چه شد که دانشکده مجازی علوم حدیث را تأسیس کردید؟

دانشکده علوم حدیث، اولین مرکز رسمی آموزش عالی کشور است که با مجوز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، یکی از پرکاربردترین و زیربنایی‌ترین رشته‌های علوم اسلامی را به صورت تخصصی به دانشجویان خود آموزش می‌دهد. یکی از شیوه‌های نوین و کارآمد برای گسترش آموزش و ایجاد امکان فراگیری برای همه مشتاقان در هر زمان

و از هر مکان، بهره‌گیری از امکانات و مزایای شبکه اینترنت و آموزش الکترونیک است. این ویژگی باعث شد که خیلی از متخصصان رشته‌های مختلف با موارد اسلامی آشنا بشوند و تحصیل دینی هم داشته باشند

که تا قبل از این، شرایط برای آنها ایجاد نبوده است. با این روش فضای خوبی ایجاد می‌شود تا وارد این مجموعه شوند و تحصیل کنند و خدا را شکر ما استقبال خوبی داشته‌ایم و متخصصان مختلف مهندسی و پزشکی و معلمان و فرهنگیان و افرادی که انگیزه داشته‌اند ولی تابع‌حال برای آنها شرایط فراهم نبوده، الان بسیاری از آنها به صورت رسمی در حال تحصیل در دانشکده هستند و خیلی از آنها مدرک بالای تحصیلی دارند، بالای ۳۰ نفر با مدرک دکتر در حال تحصیل در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه ما هستند یا بسیاری که کارشناس هستند و باز هم در حال تحصیل هستند و این در بخش مجازی بسیار مورد استقبال قرار گرفته است. با توجه به اهداف دانشکده و لزوم بهره‌گیری از ابزارهای نوین ارتباطی و آموزشی در عرصه آموزش علوم و معارف اسلامی، این دانشکده از سال ۱۳۸۱ به صورت متمرکز کار مطالعه و برنامه‌ریزی در این زمینه را آغاز کرد و به لطف خداوند متعال و عنایت اهل‌بیت(ع)، پیش از دیگر مراکز دانشگاهی کشور نخستین دوره الکترونیک خود را از تابستان ۱۳۸۳ در شبکه جهانی اینترنت ارائه کرد.

بحمدالله با استقبال گسترده‌ای که از این اقدام دانشکده به عمل آمد، در مدتی کوتاه به عنوان «بزرگ‌ترین و قوی‌ترین دانشگاه مجازی کشور» مطرح شد. تمام مراحل ثبت‌نام و تحصیل در این دانشکده از طریق پایگاه اینترنتی آن به نشانی <http://vu.hadith.ac.ir> انجام می‌شود.

■ نحوه ورود و تحصیل در این دانشکده چگونه است؟

تحصیل در سیستم‌های آموزش الکترونیکی که در دنیا با نام‌های مختلفی نظیر «e-learning» شناخته می‌شود، مبتنی بر اینترنت است. بدین معنا که دانشجو با استفاده از کامپیوتر و از طریق شبکه اینترنت به سایت مخصوصی متصل شده و در کلاس درس شرکت می‌کند.

در دانشکده مجازی علوم حدیث، تنها به ارائه متن دروس اکتفا نمی‌شود، بلکه تلاش شده

تا با به‌کارگیری امکانات و ابزارهای پیشرفته چندرسانه‌ای و تعاملی، محیط کلاس بازرسانی و از فرآیند یادگیری اطمینان حاصل شود. استفاده از صوت، تصویر و پویانمایی، امکان ارتباط سریع و زنده با استاد و راهنمای آموزشی، دسترسی به بانک

پرستش‌ها و پاسخ‌های احتمالی، امکان نگارش و ذخیره جزوه و یادداشت شخصی، امکان دسترسی آسان به متن کامل جزوه هر درس، ارائه پرسش و آزمون‌های متناب و ثبت و گزارش نتایج آن، امکان تکرار و بازبینی هر بخش از درس، هدایت آموزشی دانشجو و مشخص کردن وظایف و مراحل کار در طول استفاده از درس، از جمله ویژگی‌های برجسته کلاس‌های الکترونیکی این دانشکده مجازی است.

درباره نحوه پذیرش دانشجو نیز باید بگویم که در سال‌های قبیل نحوه پذیرش دانشجو به شیوه فراگیر بوده است ولی از سال جاری (۸۸) نحوه پذیرش از طریق کتکس سراسری خواهد بود. البته علاقه‌مندان که بخواهند بدون رعایت مقررات و شرایط دوره‌های رسمی، از همه یا بخشی از دروس دانشکده استفاده کنند، می‌توانند در دوره‌های «زاد»ی که در هر ترم تحصیلی برگزار می‌شود، شرکت کنند.

■ آیا تمام برنامه‌های درسی به وسیله ایرانی‌ها انجام می‌شود؟

به لطف خداوند متعال و عنایت اهل‌بیت(ع) تمام مراحل تولید ارائه دروس دانشکده مجازی به دست متخصصان داخلی و دانش‌آموختگان همین دانشکده صورت پذیرفته است.

■ گسترده‌ی جغرافیایی این دانشکده تا کجاست؟

با توجه به ماهیت اینترنتی این دانشکده، هیچ محدودیت جغرافیایی در گستره آن وجود ندارد و در واقع با این شیوه، دانشکده به تمام نقاط دنیا و منازل افراد منتقل می‌شود و همه مراحل تحصیل به صورت الکترونیک انجام می‌پذیرد. تنها بخش ضروری تحصیل در دانشکده مجازی آزمون‌های پایان ترم است که در حال حاضر این دانشکده با ایجاد بیش از ۲۰ نماینده‌ی فعال در استان‌های سراسر کشور و همچنین بسا همکاری سفارتخانه‌های ایران در کشورهای مختلف، شرایط مناسبی را برای شرکت دانشجویان در آزمون‌ها فراهم آورده است.

■ این دانشکده با چه انگیزه‌ای تأسیس شد؟

حدیث مهم‌ترین عامل در دین ماست. برای حل مشکلات در زندگی نیازمند شناختن احادیث هستیم. مناسفانه در حوزه‌های علمی و حوزه علمیه کاری جدی درخوردن حدیث انجام نشده و برخلاف اهل سنت که از سال‌ها پیش در دانشکده‌های آنها رشته حدیث پویا شده است اما مناسفانه برای ما وجود ندارد.

درباره تأسیس دارالحدیث و فعالیت و شکل گرفتن حدیث در

کشور ما، آموزش‌های حدیثی باید پیگیری شود و رشته تخصصی حدیث را خودمان پیگیری کردیم و به تصویب شورایعالی کشور رساندیم و در جمع رشته‌های دانشگاهی کشور پذیرفته شد که در حدود ۱۰ سال پیش تأسیس شده و توانسته به لطف خدا به عنوان رشته مطرح و جدی مورد پذیرش قرار بگیرد اما محدودیت‌هایی که وجود داشت،

اجازه تبلیغ گسترده را به ما نمی‌داد و بنابر درخواست‌هایی که از شهرهای دیگر داشتیم بویژه برای شعبات دانشگاهی و گسترش مراکز دانشگاهی، ما دیدیم با شیوه الکترونیکی خیلی بهتر می‌توانیم این رشته را تعمیم دهیم و باید سرمایه‌گذاری جدی برای آن بشود و این نخستین دانشگاهی است که به صورت جدی مراحل مختلف دانشگاه از طریق الکترونیک صورت می‌گیرد و در کنار آن مهر وزارت علوم نیز گرفته شد و خدا را شکر ۵ سالی است که دوره‌ها اجرا و پیگیری می‌شود و استقبال خوبی هم داشتیم. مجازی بودن آن فاصله‌ها را از بین می‌برد و ضمن اینکه مشکل اصلی ما در این رشته، کمبود اساتید متخصص است که در شیوه الکترونیک این مشکل حل می‌شود، یعنی بهترین اساتید می‌توانند با استفاده از این شیوه در همه جا تدریس کنند.

هدف اصلی این دانشکده، ایجاد امکان فراگیری علوم و معارف اهل بیت (ع) برای همه مشتاقان در هر زمان و از هر مکان، با بهره‌گیری از امکانات و مزایای شبکه اینترنت و آموزش الکترونیکی بوده است.

■ آیا مدرک دانشجویانی که در این دانشکده فارغ‌التحصیل می‌شوند مورد تأیید آموزش عالی است؟

بله! تمام دوره‌ها و برنامه‌های این دانشکده با نظارت و مجوز رسمی است و به دانش‌آموختگان دوره‌های رسمی این دانشکده، مدرک رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اعطا خواهد شد. در واقع مدرک دانشگاه‌های مجازی از نظر اعتبار، هیچ تفاوتی با دانشگاه‌های سنتی و حضوری ندارد.

■ نحوه ارتباط دانشگاه شما با دانشگاه‌های دیگر یا حوزه علمیه را کمی توضیح دهید؟

به لطف خدا، با دانشگاه‌های مطرح و دیگر مراکز ارتباط بسیار خوبی داریم، ما با تمام دانشگاه‌هایی که بخش مجازی دارند یک اتحادیه تشکیل دادیم که ارتباط خیلی خوب و دائمی با یکدیگر برقرار کرده‌ایم. در عین حال هم از جهت پیگیری مشکلات و هم جهت تبادل تجربیات جلساتی را تشکیل می‌دهیم و این جلسات به‌طور مرتب هم برگزار می‌شود. از حیث علمی با حوزه علمیه هم چون این رشته ریشه در حوزه علمیه دارد، در واقع ما باید از حوزه‌های علمیه بهره بگیریم و از ارتباط خوبی داریم و بیشتر استاید از حوزه‌های علمیه هستند و ایجاد مراکز علوم و حدیث هم در حوزه علمیه با تلاش همین مجموعه شکل گرفته است و امیدواریم مستحکم بماند.

■ در حال حاضر چند دانشجو در این دانشکده تحصیل می‌کنند و این دانشجویان معمولاً از چه مناطقی هستند و آیا دانشجوی خارجی هم دارید؟

در حال حاضر در دوره‌های حضوری دانشکده که از طریق آزمون‌های سراسری دانشگاه‌ها، دانشجو می‌پذیرد، رشته دانشگاهی علوم حدیث به عنوان یکی از شاخه‌های گروه الهیات و معارف اسلامی، در مقاطع کارشناسی و تحصیلات تکمیلی ارائه می‌شود.

برنامه فعلی دانشکده مجازی نیز ارائه تمام دروس این رشته دانشگاهی از طریق اینترنت و اعطای مدرک دانشنامه رسمی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است. بر این اساس، در حال حاضر بیش از یک‌هزار و ۸۰۰ دانشجو در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به صورت رسمی به تحصیل در این دانشکده اشتغال دارند. در آینده به موازات افزایش رشته‌ها و گرایش‌های

با دانشگاه تهران جدیداً همکاری می‌کنیم که یک مرکز تحقیقاتی ایجاد شده با عنوان «قرآن، حدیث، طب» و تلاش می‌کنیم زمینه‌های دیگری را هم در قالب انجمن و پژوهش‌های دانشجویی شکل دهیم

دانشکده، رشته‌های جدید نیز در دانشکده مجازی ارائه خواهد شد دانشجویان ایرانی، در سراسر کشور حضور دارند؛ البته تعداد دانشجویان تهرانی بیش از دیگر نقاط کشور است. تعدادی دانشجو نیز از خارج کشور در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیلند. ■ نحوه ارتباط دانشگاه شما با حوزه علمیه خواهران به چه صورت است؟

ما در شعبه قم که پذیرش طلاب را داریم برای خواهران هم در سطح حضوری و هم در سطح مجازی باید سطح ۲ را داشته باشند تا پذیرش شوند و ما جدیداً یک مجوز را برای جذب طلاب دریافت کرده‌ایم. این راه هم از بین خواهران و برادران تا کارشناسی ارشد جذب می‌کنیم.

■ چه استادهایی با این دانشکده همکاری دارند؟

دانشکده علوم حدیث به عنوان معتبرترین مرکز دانشگاهی در زمینه علوم قرآن و حدیث، افتخار دارد از همکاری برجسته‌ترین استادان این رشته بهره‌مند است. استادان و مدیران گروه‌های آموزش دانشکده در بخش حضوری در بخش مجازی نیز مشغول تدریس‌اند. ضمن اینکه از استادان مجرب دیگر مراکز آموزشی نیز برای ارتقای کیفیت آموزشی دعوت به عمل می‌آید.

■ آیا ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد دانشکده مجازی علوم حدیث، ویژه طلاب است؟

خیر! اتفاقاً اینگونه نیست. این دانشکده هم در مقطع کارشناسی و هم کارشناسی ارشد، از طریق کتکس سراسری و از بین تمام متقاضیان واجد شرایط، دانشجو می‌پذیرد. البته علاوه بر پذیرش

در دانشکده مجازی علوم حدیث، تنها به ارائه متن دروس اکتفا نمی‌شود بلکه تلاش شده تا با به‌کارگیری ابزارهای پیشرفته چندرسانه‌ای و تعاملی، محیط کلاس بازرسانی و از فرآیند یادگیری اطمینان حاصل شود

عمومی، مجوزهای خاصی نیز برای پذیرش دانشجو صادر می‌شود و این دوره‌ای که اشاره کردید، یکی از این پذیرش‌های خاص است. در این دوره با توجه به مجوزی که صادر شده است تمام کسانی که مدرک «سطح ۲» از حوزه‌های علمیه داشته باشند یا مدرک کارشناسی هر نوع رشته دانشگاهی را داشته و قبلاً در حوزه‌های علمیه تحصیل کرده باشند، می‌توانند بدون نیاز به شرکت در آزمون سراسری دانشگاه‌ها از طریق آزمون اختصاصی، وارد مقطع تحصیلات تکمیلی دانشکده مجازی شوند.

■ کتب و منابع درسی را چگونه در اختیار دانشجویان قرار می‌دهید؟

منابع درسی هم از طریق پایگاه اینترنتی به صورت بسته‌های الکترونیکی و هم از طریق فروشگاه الکترونیکی و با همکاری

نمایندگی‌های این دانشکده در سراسر کشور در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد.

■ نحوه برگزاری آزمون‌ها چگونه است؟

آزمون‌های میان‌ترم به صورت آنلاین و آزمون‌های پایان‌ترم به صورت حضوری و در نمایندگی‌های دانشکده برگزار می‌شود.

■ آیا سطح تحصیل در سیستم مجازی فقط تا کارشناسی ادامه دارد؟

خیر! تا کارشناسی ارشد هم تحصیل می‌کنند.

■ آیا در مقاطع مختلف گرایش‌های مختلف نیز وجود دارد یا فقط در یک گرایش می‌توان تحصیل کرد؟

دانشگاه ما کاملاً تخصصی است و در رشته علوم و حدیث فعالیت می‌کنیم و در مقطع کارشناسی علوم و حدیث گرایش‌ها ندارد ولی در مقطع کارشناسی ارشد با گرایش‌های مختلف ادامه می‌یابد مثلاً رشته نهج‌البلاغه و ... گرایش‌های زیادی تدوین شده و به تصویب رسیده و ان‌شاءالله در آینده هم دانشجو جذب می‌کنند.

■ با توجه به اینکه کار تخصصی شما حدیث است و بعضی از احادیث جعلی است، آیا دانشگاه توانسته اینها را تفکیک کند و به جامعه عرضه کند و مردم با اطمینان خاطر حدیث را بخوانند؟

هدف ما از ایجاد این رشته و دانشگاه همین بود که افرادی تربیت شوند که تخصص در تشخیص حدیث داشته باشند و بتوانند تفکیک کنند و بتوانند حدیث صحیح و جعلی را تشخیص دهند و مفاهیم را خودشان درست انتقال دهند، اما انتظاری که دانشگاه‌ها یا مراکز دیگر دارند که همیشه خروجی با تخصص قوی در جامعه ظاهر شود، این با فلسفه علم مغایرت دارد یعنی ما در هیچ رشته علمیه به این صورت این خروجی را نداریم. با مباحث علمی باز است و نیاز به صاحب‌نظران دارد که خود اظهارنظر کنند و این در هر رشته‌ای وجود دارد. اختلاف‌نظر وجود دارد و اگر این اختلاف‌نظر نباشد، علم پیشرفت نمی‌کند، صاحب‌نظران می‌توانند درباره هر سوالی که برایشان مطرح می‌شود، نظر خود را بگویند و این باب باید باز باشد تا بحث‌های جدید شود و پیشرفت به وجود آید.

■ آیا درباره رشته حدیث، نشریه تخصصی هم دارید؟

بله، دانشکده چند نشریه دارد یک فصلنامه به زبان عربی دارد با عنوان «علوم حدیث» و یک نشریه علمی دانشجویی دارد که البته در سطح بالاست و علاوه بر این مرکز علوم حدیث اثراتی را دارد که بسیار سطح بالایی دارند.

■ از طریق خود دانشجویان کتاب یا مقالاتی هم منتشر می‌شود؟

بله، مقالاتی از آنها منتشر می‌شود، پایان‌نامه‌های آنها هم بسیار خوب است که بعضاً منتشر هم شده است.

■ ارتباط رشته حدیث با دیگر علوم چگونه است و آیا سعی شده این دانشگاه به سمت تحصیلات «میان‌رشته‌ای» نیز حرکت کند؟

متخصصان رشته‌های مختلف در این رشته مشغول هستند و یکی از اهداف ما زمینه‌ی ایجاد تحصیلات میان‌رشته‌ای با رشته‌های دیگر است. یک نمونه آن انجمن علوم حدیث و پزشکی است. بعضی از دانشجویان علوم حدیث در گذشته تخصصی به دست آوردند و الان مشغول تحصیل هستند و برنامه‌های مختلفی را اجرا کردند و نمونه آن نشست علمی است تحت عنوان «کاربرد حدیث در علوم پزشکی» که در آن از دانشگاه‌های مختلف حضور دارند و برگزارکننده آن بخش مجازی است که بحث‌های پزشکی می‌شود و ما یک همکاری را با دانشگاه تهران جدیداً آغاز کردیم و آنجا یک مرکز تحقیقاتی وجود دارد با عنوان «قرآن، حدیث، طب» و تلاش می‌کنیم زمینه‌های دیگری را هم در قالب انجمن و پژوهش‌های دانشجویی شکل دهیم.

■ لطفاً کمی بیشتر درباره برنامه‌های آینده این دانشگاه توضیح دهید؟

یکی از برنامه‌های ما گسترش زبان‌های تخصصی بود که ما اولویت را زبان عربی قرار دادیم و این بخش به نتیجه رسیده است و سال گذشته پویا شد و در مرحله اول یک دوره آشنایی با علوم حدیث را طراحی کردیم اما برنامه اصلی ما در بخش عربی این است که در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد این رشته را راه‌اندازی کنیم که در دنیا استقبال خوبی می‌شود و اگر توفیق باشد زبان انگلیسی و زبان اردو را در دستور کار داریم.

■ آیا این دانشگاه دانشجوی خارجی نیز پذیرش می‌کند؟

در بخش عربی دانشجوی رسمی نداریم فقط دوره‌های عمومی

عکس‌ها علی حسینی وطن امروز

برای فضاسازی است. اما تولید محتوا در حال انجام است. اما در زبان فارسی با وجود اینکه محدودیتی نیست فقط ایرانی‌های خارج از کشور استقبال کرده‌اند.

محدودیتی وجود ندارد و اهل سنت هم در صورت علاقه‌مندی می‌توانند شرکت کنند اما خود آنها به صورت خود به خود در آزمون‌های ما راه پیدا نکردند با وجود اینکه در مراحل ابتدایی بودند پذیرش و گزینش به معنای اینکه مذهب آنها را شناسایی کنیم، نداریم و اما این احتمال را

می‌دهیم از اهل سنت هم در میان دانشجویان باشند.

البته کارکرد رشته دانشگاهی با تبلیغات فرهنگی متفاوت است. یعنی می‌تواند تأثیرگذار باشد اما زمانی که فردی برای تحصیل در رشته‌ای اقدام می‌کند بیشتر مورد توجه بحث علمی قرار می‌گیرد تا تأثیرات روحی و روانی آن.

■ آیا اساتید ما با اساتید اهل سنت در مرادوه هستند؟

در بخش دارالحدیث که بسیار فعال است دائماً ارتباطمان برقرار است و هیات‌هایی از کشورهای مختلف می‌آیند و بازدید می‌کنند.

■ علاوه بر کارهای تخصصی، آیا بعد از تشکیل این دانشگاه از نظر عقیدتی، احکامی و اجرایی در سطح حدیث تغییری به وجود آمده یا باید بیاید؟

باید تغییری ایجاد شود؛ اگر نه بی‌نتیجه است. اما تغییرات فرهنگی خیلی تدریجی است. در این ۱۰ سال خیلی‌ها آمدند تحصیل کردند. خیلی از اینها به من گفتند تأثیرات معنوی این احادیث برای ما خیلی محسوس و جالب بوده است. در بخش مجازی افرادی در حال تحصیل هستند که تأثیرات آنها عمدتاً بالفعل است، یعنی در دانشگاه‌های دیگر افرادی که تحصیل می‌کنند بعدها می‌توانند آن را انتقال دهند اما دانشجویان ما بالفعل فعال هستند.

رشته ما خیلی سریع‌تر انتقال پیدا می‌کند. بسیاری از دانشجویان ما معلم هستند و می‌گویند ما شب زمانی که از طریق کامپیوتر درس‌های شما را فرا می‌گیریم سطح سحر کلاس انتقال می‌دهیم و دانشگاه حدیث توانسته یک موج را در بحث حدیث در جامعه ایجاد کند و این خودش یک دستاورد مهم است.

ولی هدف اصلی ان‌شاءالله با نهادینه شدن این برنامه‌ها و تغییر نگرش‌ها و انتقال به خانواده و مراکز ایجاد می‌شود.

■ اگر صحبت یا موضوعی مانده که در سوالات ما بیان نشده و لازم است که مردم درباره دانشکده علوم و حدیث بدانند لطفاً بفرمایید.

موضوع آموزش الکترونیک و فعالیت‌های گسترده دانشکده مجازی علوم حدیث، موضوعی است که به دلیل نوبت بودن برای عموم افراد جامعه، ناشناخته باقی مانده است. این در حالی است که فرصت‌های بسیار بزرگی از این طریق در اختیار مدیران و مسؤولان کشور و عموم مردم قرار می‌گیرد. امیدوارم با همکاری و لطف رسانه‌های جمعی بتوانیم این امکان ارزشمند را به مشتاقان علم و معرفت معرفی کنیم. از شما نیز بابت زحمات و تلاش‌تان در این مسیر سپاسگزارم.

